

Γ. ΣΙΓΑΛΑΣ : ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ. Εικαστική αγωγή και έκφραση

- Η σημασία της ηλικίας των 5-6 χρόνων
- Η σημασία της εκπαίδευσης σ' αυτή την ηλικία
- Η σημασία του παιδικού σχεδίου α) για το παιδί β) για μας
- Πως είναι η δομή των νηπιαγωγείων
- Για τις νηπιαγωγούς, τις σπουδές τους
- Τι και πως "διδάσκεται" και γίνεται στο ελληνικό νηπιαγωγείο σε σχέση με τα εικαστικά - κριτική
- Γιατί είναι έτσι η κατάσταση
- Πως θα έπρεπε να είναι η "διδασκαλία" τι κατευθύνσεις θα έπρεπε να δίνονται, πως θα έπρεπε να υπάρχει η αισθητική αγωγή.
- Τέλος α) άμεσες προτάσεις
- β) μακροπρόθεσμοι στόχοι

* Οι περιλήψεις των εισηγήσεων δέν έφτασαν έγκαιρα

**Τ. ΜΟΥΖΑΚΗΣ : ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ**

Κοντεύουν νά συμπληρωθούν ένατό χρόνια από τότε πού άρχισε νά ανοίγει ο σύγχρονος δρόμος, στό μάθημα τής ζωγραφικής στό σχολεία.

Σήμερα σέ κάθε χώρα έργάζονται μέ τίς σύγχρονες αντιλήψεις. Έξαιρεΐται ή Ελλάδα πού τά επίσημα αναλυτικά προγράμματα γι' αυτό τό μάθημα, αντικατοπτρίζουν αντιλήψεις παλιότερες τών 100 έτών.

Άκόμη στην Ελλάδα οί κυριώτεροι φορεΐς του μαθήματος, οί δάσκαλοι, άξιολογότατοι καί μέ άγάπη γιά τήν τέχνη, έμειναν έντελώς άκατατόπιστοι στην σύγχρονη πορεία του μαθήματος. Καί αυτό φαίνεται εύκολα άν δοΐμε τά σχετικά βιβλία πού κυκλοφοροΐν μέχρι σήμερα στίς παιδαγωγικές άκαδημεΐς. Σάν συνέπεια έχουμε τά παιδιά πού φθάνουν στό Γυμνάσιο, πού οχι μόνο δέν έχουν καλλιεργηθεΐ στην εΐκαστική έκφραση αλλά στό περισσότερο έχει έντελώς σταματήσει. Καί αυτό σημαίνει άκόμη οτι ή αΐσθησή τους, ή οπτική, υποβαθμΐζεται αΐσθητικά, άκόμη δέ οτι έχασαν ώρες ψυχικής εΐκτονώσεως κλπ. κλπ.

Όμως ή πρόθεσή μου δέν είναι, λέγοντας αυτά, νά έπισημάνω τήν κατάσταση πού λίγο πολύ είναι γνωστή, οΐτε νά έπιρρίψω ευθύνες σέ κανέναν, γιατί λειτουργοΐσαν όλα έτσι, πού όλα δικαιολογοΐνται...

Πρόθεσή μου είναι νά έπισημάνω τά προβλήματα πού θά προκύψουν εάν αποφασισθεΐ ο έκσυγχρονισμός του μαθήματος, γιατί παρόμοια προβλήματα αντιμετώπησαν καί οί άλλες χώρες πολύ παλιότερα, μέ τήν παρατήρηση οτι έκτός από μερικές γενικές αρχές πού έχουν διατυπωθεΐ, ή έρευνα συνεχΐζεται.

Καί τό κυριότερο: οτι είναι άδύνατο νά συνταχθεΐ αναλυτικό πρόγραμμα μέ σύγχρονο ύλικό, όταν άγνοεΐ έντελώς τό σύνολο τών δασκάλων, αυτό τό ύλικό.

Πρέπει νά κατατοπισθοΐν οί χιλιάδες δάσκαλοι καί νά έκσυγχρονισθοΐν οί παιδαγωγικές Άκαδημεΐς.

Ο συντομότερος δρόμος είναι να δημοσιευθούν σύντομες και σαφείς εργασίες με σύγχρονο ύλικό που γνωρίζω ότι υπάρχει ανέκδοτο και ίσως υπάρχει σε μεγαλύτερη έκταση, έγχρωμο, σε καλό χαρτί, γιατί οι εικόνες τους θα παίξουν τόν σπουδαιότερο ρόλο.

Και οι εργασίες αυτές για να έχουν συνέχεια σαν έρευνα πρέπει να είναι ελληνικές, γιατί σε κάθε χώρα έχουν δημιουργηθεί έθνικές σχολές, γιατί κάθε χώρα έχει τή δική της ιδιομορφία και τά δικά της προβλήματα.

Η ύλη που πρέπει να γίνει γνωστή στους δασκάλους έχει δύο μορφές: ή μία είναι θεωρητική και αυτή είναι παγκόσμια και θεμελιώνει τί δέν πρέπει να γίνεται (βλ. σχετική βιβλιογραφία, άρχισε να υπάρχει και στά ελληνικά από μεταφράσεις ξένων έργων και από ελληνικές εργασίες), και ή δεύτερη μορφή, τό τί μπορούν να κάμουν, που εφαρμογές του επρότεινα προηγουμένως να δημοσιευθούν, ώστε να γίνει ή αφητηρία για πλατιά κριτική, πείραμα, έρευνα.

Αλλά και που όπωσδήποτε με τόν πιο σύντομο, σαφή και άνώδυνο τρόπο θα καθοδηγήσουν τίς χιλιάδες δασκάλους στό τί πρέπει να κάνουν, και μάλιστα κατά τήν κρίση τους, γιατί ή ύλη αυτή είναι πολύ μεγαλύτερη τής άπαραίτητης. Έτσι θα μπορέσει να διαλέγει ο δάσκαλος, ανάλογα με τίς ικανότητές του, με τό ύλικό τής τάξης του και με τούς προβληματισμούς του τόπου που διδάσκει.

Και αυτό νομίζω μπορεί να επιτευχθεί μόνο με κρατική συμμετοχή και να συμπληρώνεται ή ύλη κάθε τέσσερα χρόνια με νεώτερα στοιχεία.

Όλα τ'άλλα προβλήματα, συγκρινόμενα με αυτό, είναι άσήμαντα, γι' αυτό σταματάω έδω.

Ποιά μαθήματα Αισθητικής Αγωγής περιλαμβάνει το Αναλυτικό Πρόγραμμα των Παιδ. Ακαδημιών. Ποιά πρέπει να περιλαμβάνει και ποιά διδάσκα και διδάσκω τώρα στις Ανώτερες Σχολές (Παρακάμπτοντας τό Αναλυτικό Πρόγραμμα).

1ον Σχέδιο: ελεύθερο, από φαντασίας, από μνήμης, γραμμικό, διακοσμητικό, αρχιτεκτονικό, Προοπτικό.

2ον Προοπτική (επιστημονική σχεδίαση)

3ον Ζωγραφική (με όλα τα είδη χρωμάτων)

4ον Παιδαγωγικές και Καλλιτεχνικές κατασκευές (χειροτεχνία)

5ον) Ιστορία Τέχνης 6ον) Ιστορία Πολιτισμού πρέπει να διδάσκονται από τούς καλλιτέχνες

Τήν Ιστορία Πολιτισμού εδίδασκα στήν Παιδ. Ακαδημία Ρόδου.

Την Ιστορία Τέχνης την διδάσκω στήν Χαροκόπειο Ανωτάτη Σχολή Οικιακής Οικονομίας και παρεπιπτόντως στην Ακαδημία.

Αξιολόγηση των καλ. μαθημάτων. Είναι ισότιμα, ισάξια και ισόδύναμα με τα άλλα μαθήματα. Συμβάλλουν στή μετάδοση, εμπέδωση και υλοποίηση των γνώσεων με τη κατασκευή εποπτικών Μέσων διδασκαλίας. Οι Συνδικαλιστικά αγώνες ισοβάθμισαν τούς καλλιτέχνες με τούς παιδαγωγούς και ψυχολόγους στην ίδια βαθμολογική εξέλιξη και μισθολογική. Τα τεχνικά από φέτος 1982-83 διδάσκονται και στο Διδακταλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης. Ενεργούμε αύξηση των εδρών στις Παιδ. Ακαδημίες.

Συγγραφική Δράση

Ν. ΑΝΤΩΝΑΚΑΤΟΥ : Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΜΑΣ ΣΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΧΩΡΟ . ΑΝΑΓΚΗ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ.

Τ. ΓΙΩΤΑΚΗΣ : ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ *

Ν. ΝΑΝΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΤΟΥΡΝΑ : Η ΤΕΧΝΗ ΜΕΣΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Ἡ Τέχνη μᾶς παρέχει ἕνα ἐκφραστικό τρόπο γιὰ πνευματική ἐπαφή, κοινωνικοποίηση, δημιουργικότητα καί ἀτομική ἐκφραση ἀτομική ἐρευνα καθώς καί τό χειρισμό τοῦ περιβάλλοντος . Περιέχει ἀποσπάσματα ἀπό τό παρελθόν, τό παρόν καί τό μέλλον .

Ἀντινακλᾷ δηλαδή τήν ἰκανότητα τοῦ κάθε παιδιοῦ νά θυμᾶται καί νά μεταφέρει τό παρελθόν νά διαπιστώνει τήν παρούσα κατάσταση καί νά τείνει νά ἐκφράσει τό μέλλον.

Ἡ ἐμπειρία τῆς Τέχνης λοιπόν, μᾶς παρέχει περιληπτικά :

- Τόν τρόπο γιὰ νά ἐξερευνήσουμε τό περιβάλλον, νά βροῦμε λύσεις καί ἐπομένως ἰκανοποίηση.
- Τό πῶς νά κοντρολάρουμε τόν ἑαυτό μας.
- Νά γευθοῦμε τήν ἐπιτυχία (ἀφοῦ στήν Τέχνη δέν ὑπάρχει καλό ἢ κακό).
- Νά ἀποκτήσουμε ἐπιδεξιότητα καί δεξιότητες.
- Νά δώσουμε διέξοδο καί φόρμα στίς συναισθηματά μας.
- Νά ὀργανώσουμε καί νά βροῦμε τάξη στή σύγχυση καί στό χάος.

- Νά βρούμε και νά δοκιμάσουμε καινούργιες έμπειρίες, νά μεταφέρουμε συναισθήματα και σκέψεις στους άλλους.
- Είναι ένας τρόπος γιά αύτογνωσία και αύτοεκτίμηση
- Γιά δημιουργία
- Και τέλος είναι ο τρόπος που μέ άπλά ύλικά, μπορούμε νά δημιουργήσουμε τή σύνθετη πραγματικότητα.

Όταν λοιπόν τά χαρακτηριστικά αυτά λειτουργήσουν σέ σχέση πρός τά διάφορα στάδια ανάπτυξης του παιδιού, και μέ συνεχή τρόπο, μπορούν νά προσφέρουν στό παιδί τήν μεγαλύτερη δυνατότητα ανάπτυξης τών ίκανοτήτων του παιδιού και νά διευκολύνει τή δημιουργική χρησιμοποίηση τών ίκανοτήτων αυτών σέ όλους τους τομείς.

Τό σχέδιο, ή ζωγραφική, οί κατασκευές είναι διεργασίες πολύπλοκες όπου τό παιδί συνθέτει διαφορετικά στοιχεία τής έμπειρίας του γιά νά φτιάξει μιá καινούργια και σημαντική νοηματική ύλότητα . Ή διεργασία αυτή μάς δίνει κάτι πολύ περισσότερο από ένα σχέδιο ή ένα γλυπτό . Μάς δίνει ένα κομμάτι από τόν έαυτό μας . Γίς σκέφτεται πώς αισθάνεται πώς βλέπει τά πράγματα.

Ή ψυχολογική έρευνα στον αίώνα μας, έδωσε μιá νέα σημασία στη δημιουργία έκφραστικόν συμβόλων ώστε νά συσχετίζουμε τόν έαυτό μας μέ τό κοινωνικό σύνολο . Οί όπτικές εικόνες και τά σύμβολα άποκαλύπτουν τή βασική διεργασία τής σκέψης και τεκμηριώνουν τόν τρόπο μέ τόν όποιο κάθε άτομο αντιλαμβάνεται τόν γύρω κόσμο καθώς και τόν τρόπο μέ τόν όποιο αντιδρά ανάλογα μέ τς έμπειρίες του.

Ἡ Τέχνη τῶν παιδιῶν, περιλαμβάνει τοὺς χαρακτηρισμοὺς αὐτοῦς τρόπους, στὰ διάφορα στάδια τῆς ἀνάπτυξης τους, καί διὰ τὴν εἰκονογραφία αὐτὴ μπορούμε ὄχι μόνο νὰ μάθουμε πολλά γιὰ τὸ παιδί ὡς ἄνθρωπος ἢ γονεῖς ἢ εκπαιδευτικοί ἀλλὰ καί νὰ βοηθήσουμε τὸ παιδί νὰ φθάσει στὴ μεγαλύτερη δυνατὴ ἀνάπτυξη.

Ἡ δημιουργικὴ αὐτὴ ἐργασία ὅμως ἀποκτᾷ ἓνα νόημα τότε μόνο ὅταν δυναμικὴ ἀλληλεξάρτηση ἀνάμεσα στὴν ἀνάπτυξη τὴν ἐξέλιξη καί τὴ δημιουργία γίνονται κατανοητές.

Ἡ ἐξέλιξη τῆς προόδου στὴν εἰκονογραφία τοῦ παιδιοῦ.

- Ἀνεξέλεγκτὴ γραφή.
- Ἐλεγχοὶ κινήσεων στὴ γραφή.
- Προσχηματικὸ σχέδιο.
- Σχηματικὸ σχέδιο.
- Ἀρχὴ Ρεαλισμοῦ
- Ψευδο Νατουραλιστικὰ Σχέδια

Ἀντικειμενικοὶ στόχοι

- Συμπεριφορὰ : ἑσωτερικὴ προσωπικὴ ἀνάπτυξη
- Ἐπικοινωνία : ἐξωτερικὴ = κοινωνικὴ + πολιτικὴ
- Κοινωνικοποίηση :
- Ἀκαδημαϊκὴ σκέψη : συνοπτικὴ μὲνωση . Τὸ σύνολο τῆς γνώσης τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης.

Στάδια Ἀνάπτυξης

- I. γέννηση - 3 ἐτῶν - Ἀνεξέλεγκτὴ γραφή - Ἐλεγχος κινήσεων
- II. 3 - 5 ἐτῶν - Ἐλεγχος κινήσεων - Προσχηματικὸ σχέδιο.
- III. 6 - 12 ἐτῶν - Σχηματικὸ σχέδιο - Ἀρχὴ Ρεαλισμοῦ
- IV. 12-15 ἐτῶν - Ψευδο Νατουραλιστικὰ σχέδια

Σ.ΚΑΤΣΙΡΕΑΣ : ΑΝΥΠΑΡΞΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αναδρομή στη τελευταία μεταπολεμική περίοδο.
Διαπιστώσεις - συμπεράσματα και προτάσεις για
ανοικοδόμηση της γενικής καλλιτεχνικής παι-
δείας στον Ελλαδικό χώρο πάνω σε εθνικές βά-
σεις, καθώς και Πρακτικές λύσεις στη στοι-
χειώδη Μέση και Ανωτάτη Εκπαίδευση.

Τ.ΜΟΥΖΑΚΗΣ : ΑΦΗΡΗΜΕΝΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Τ.ΜΟΥΖΑΚΗΣ : ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Σ.ΚΟΜΝΗΝΟΥ : ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Η υποχωρητικότητα του παιδιού απέναντι στα αισθητικά και νοητικά του
δικαιώματα και ο αρχικός τρόπος επέμβασης του δασκαλου σ' αυτή τη νοο-
τροπία